

12_Opavsko jako rodová základna českých králů

Od poloviny padesátých let 15. století Přemyslovci vládli především v Hlubčicku a na vlastním Opavsku drželi jenom několik menších statků, které následně odprodali Jiřímu z Poděbrad, který později získal celé Opavsko. Linie opavských Přemyslovců vyhasla definitivně roku 1493 smrtí Přemysla III. ve Vídni (působil jako duchovní a zemřel bez potomků). Poslední představitel rodu Valentin Hrbatý vlastnil pouze samotné město Ratiboř. Když v roce 1521 zemřel, jeho současníci položili na rakev zlomený meč – tradiční symbol vymřelé dynastie, neboť Valentin neměl žádné potomky a byl tak posledním příslušníkem vedlejší, opavské linie Přemyslovců.

Od poloviny padesátých let 15. století Přemyslovci vládli především v Hlubčicku a na vlastním Opavsku drželi jenom několik menších statků, které následně odprodali Jiřímu z Poděbrad, který po roce 1460 získal celé Opavsko. Linie opavských Přemyslovců vyhasla definitivně roku 1493 smrtí **Přemysla III.** ve Vídni, kde celý život působil jako duchovní.

Jiří z Poděbrad byl v roce 1458 zvolen českým králem a o dva roky později získal opavské knížectví, které se tak stalo majetkem rodu Poděbradů. Katoličtí oponenti v Čechách, na Moravě a ve Slezsku ovšem nesli jeho kralování nelibě. **Ve Slezsku se dokonce rozhodli jej za krále nepřijmout. Hlavním důvodem byl fakt, že Jiří z Poděbrad se hlásil ke kališnické víře.** Papež vyhlásil proti českému králi **křížovou výpravu.** Jejího vedení se ujal **uherský král Matyáš Korvín**, který vtrhl nejprve na Moravu a posléze i do Slezska. Slezská knížata využila situace a v roce 1469 uznala Korvína za svého panovníka. Nastala tak situace, kdy si dva panovníci nárokovali titul českého krále. Válka trvala i po smrti Jiřího z Poděbrad (1471), kdy se jeho nástupcem stal Vladislav II. Jagellonský. První **jednání o smír probíhala v Nise a Opavě**, avšak **ztroskotala.** Mír byl uzavřen až v letech 1478–1479. Výsledkem bylo, že Čechy připadly Vladislavu II. Jagellonskému, Matyáš Korvín podržel Moravu, Horní a Dolní Lužici a také slezská knížectví, včetně opavského. Matyáš se pak ve Slezsku snažil mocensky zabezpečit svého **syna Jana Korvína, jemuž udělil právě Opavsko.** Korvínovy mocenské nároky ukončila teprve až jeho smrt v roce 1490. Později byl Vladislav Jagellonský zvolen také uherským králem a všechny země Koruny české se postupně opět navrátily pod svrchovanost jednoho panovníka.

Jan Korvín byl díky svému otci Matyášovi nejenom opavským knížetem, ale především jedním z nejbohatších uherských šlechticů, kterému v Uhrách patřily rozsáhlé majetky. Z tohoto důvodu Opavsku nevěnoval větší pozornost a nakonec jej roku 1500 vyměnil s českým králem Vladislavem II. Jagellonským za statky v Uhrách.

Podobně jako Jiří z Poděbrad nebo Matyáš Korvín i Vladislav II. Jagellonský využíval Opavsko hlavně jako základnu pro členy svého rodu. V roce 1503 jej udělil svému mladšímu bratru Zikmundovi, který Opavsko vlastnil do roku 1506, kdy se stal polským králem, a vzhledem ke svému na dobové poměry dlouhému životu (narodil se v roce 1468 a zemřel v roce 1548) se obvykle nazývá Zikmund I. Starý. Od roku 1506 se Opavsko stalo přímým majetkem českých králů (nejprve z rodu Jagellonců a posléze Habsburků) a zůstalo jím až do roku 1614, kdy jej získali Lichtenštejnové.

V době vlády Jagellonců (1471–1528) vymřela také druhá větev opavských Přemyslovců, vládoucí na Ratibořsku. Její příslušníci čelili podobným problémům jako jejich opavští

příbuzní a potýkali se hlavně se značným zadlužením a rozdrobováním svých území. Poslední představitel rodu Valentin Hrbatý vlastnil pouze samotné město Ratiboř. Když v roce 1521 zemřel, jeho současníci položili na rakev zlomený meč – tradiční symbol vymřelé dynastie, neboť Valentin neměl žádné potomky a byl tak posledním příslušníkem rodu opavských Přemyslovců.

Otázky a úkoly (odpovězte si ve třídě společně na tyto otázky)

Vyhledejte na mapě město Ratiboř a najdi, kde se nachází Dominikánský klášter a jaká instituce v jeho zdech sídlí dnes.

Zjistěte, jak daleko (kolik kilometrů) jsou od sebe vzdáleny města Opava a Ratiboř.

Zjistěte, kolik obyvatel má město Opava a kolik Ratiboř.

Věděli byste, kde najdeš Hlubčice a kde se nachází město Nisa?

Vyhledejte obrázek města Nisa s dominantou (církevní stavbou).

Zkuste vyjmenovat všechny zeměpány (nebo alespoň rody, ze kterých pocházeli), kteří po Přemyslovcích vlastnili Opavsko a zapište je (můžete při tom využívat text Vlastivědy).

Mgr. David Radek, Ph.D. (Slezská univerzita v Opavě)